

Stort forskningsprojekt avslutat:

## Historiskt att skattetrycket sjunkit



*”För första gången har hela det svenska skattesystemet kartlagts, från 1862 och fram till i dag. Det är ett oerhört omfattande arbete som pågått under fyra år” förklarar Mikael Stenkula, IFN, som lett projektet. Av historien kan vi bland annat lära att temporära skatter så gott som alltid blir permanenta.*

Skattesystemet i ett land har alltid varit föremål för debatt och analys av såväl lekmän som politiker och ekonomer. Varför?

– Skattestrukturen i en ekonomi kan vara avgörande för hur näringslivet utvecklas, vilket i sin tur påverkar ett lands sysselsättning, tillväxt och välfärd, förklarar Mikael Stenkula och fortsätter:

– Det höga aggregerade skattetrycket innebär att skatter påverkar de ekonomiska beslut som fattas av både individer och företag.

Skatterna upptar en väsentlig del av vår vardag. Även om skattenivån har sjunkit något under senare tid är den fortfarande bland de absolut högsta i världen. Vad har hänt sedan 1862?

– Vi kan se att skattetrycket i princip låg på samma nivå fram till mellankrigstiden. Därefter klättrade det stadigt uppåt. Bortsett från under krisen i början av 90-talet började skattetrycket sjunka igen först runt millennieskiftet.

Vad kan vi lära av att studera de svenska skatterna?

Temporära skatter har en tendens att bli permanenta. Ett exempel på detta är värnskatten, som det i dag tycks vara politiskt omöjligt att ta bort.

Värnskatten tillkom som en del i saneringen av de offentliga finanserna på 1990-talet. Från inkomståret 1995 infördes en höjning av den statliga skatten från 20 till 25 procent för förvärvsinkomster över en viss nivå.

Mikael Stenkula förklarar att forskarna sett samma tendens vad gäller olika krisskatter som infördes under första världskriget, 1930-talets depression och andra världskriget.

– De tillfälliga skatterna byggs mycket snart in i sys-

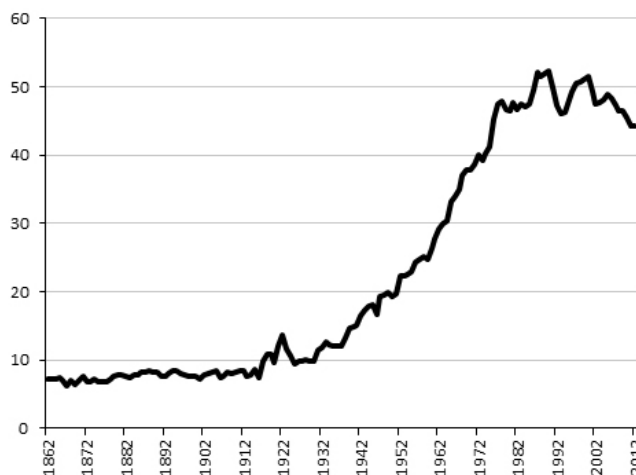
temet och är sedan svåra att ta bort.

Inflationens betydelse för skattetrycket har man också kunnat konstatera i de olika studierna.

– Inflationen har bidragit till att driva upp skattetrycket. Det är därför viktigt att politikerna stoppar en sådan utveckling genom att som i dag ha ett inflationsmål. Vi kan i våra studier se att målet haft reala effekter, säger Mikael Stenkula.

I det historiska skatteprojektet har beskattning inom följande områden studerats:

- Arbete
- Kapital
- Förmögenhet
- Arv och gåvor
- Konsumtion
- Fastigheter



Diagrammet visar hur det totala skattetrycket förändrats.



## Forskningsfronten

IFN:s forskningsresultat publiceras i olika kanaler. Arbeten i preliminär form publiceras som working papers. I regel utkommer de senare i reviderad form i forskningstidskrifter som är externt granskade.

### Accepterade artiklar

**Magnus Henrekson** och **Gunnar Du Rietz**, ”The Rise and Fall of Swedish Wealth Taxation”, *Nordic Tax Journal*.

Författarna studerar hur den svenska förmögenhetsbeskattningen utvecklats från införandet 1911 och fram till avskaffandet år 2007. Den marginella och genomsnittliga marginalskatten beräknas för varje år för alla som har en liten, medelstor och stor förmögenhet. Här undersöks också i vad mån förmögenhetsskatten skiljer sig åt beroende på om förmögenheten består av ett eget onoterat företag eller andra förmögenhetsskattepliktiga tillgångar.

**Yves Zenou**, ”A Dynamic Model of Weak and Strong Ties in the Labor Market”, *Journal of Labor Economics*.

I studier från en rad länder betonas hur viktigt det är att använda vänner, familj och sociala nätverk för att få jobb-erbjudanden. I denna studie har forskarna utvecklat en modell för social interaktion där jobben kan hittas via svaga eller starka band. Studien visar att ju mer tid som ägnas åt svaga band, dvs. mer perifera nätverk, desto högre är sysselsättningsgraden.

**Yves Zenou (IFN)**, **Xiaodong Liu** och **Eleonora Patacchini**, ”Endogenous Peer Effects: Local Aggregate or Local Average?”, *Journal of Economic Behavior and Organization*.

Forskarna utvecklar en modell med olika beteendemekanismer för sociala interaktioner och föreslår ett statistiskt test för att skilja mellan dem i empirisk tillämpning. De finner att i utbildningssystemet tenderar studenter att anpassa sig till vänners sociala normer, medan de i sportaktiviteter påverkas både av den sociala multiplikatorn och sociala normer.

**Martin Karlsson**, **Therese Nilsson (IFN)** och **Stefan Pichler**, ”The Impact of the 1918 Spanish Flu Epidemic on Economic Performance in Sweden – An Investigation into the Consequences of an Extraordinary Mortality Shock”, *Journal of Health Economics*.

1918 drabbades världen av spanska sjukan som främst dödade unga. Författarna undersöker de ekonomiska konsekvenser som följer när en omfattande hälsochock drabbar en befolkning i arbetsför ålder. Dödliga epidemier kan ha stor effekt på levnadsstandarden. Pandemin ökade fattigdomen och minskade kapitalavkastningen. Dock påverkades inte arbetsinkomsterna.

**Johannes Mauritzen**, ”Now or Later? Trading Wind Power Closer to Real-time and How Poorly Designed Subsidies Lead to Higher Balancing Costs”, *Energy Journal*.

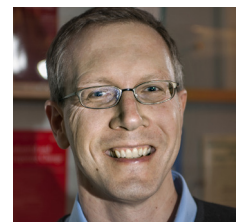
Genom att studera danska data visar författaren att när det råder brist på vindkraft så ökar sannolikheten för handel på den kortsiktiga elmarknaden. Mellan 2010 och 2012 ledde överskott till minskad sannolikheten för handel. Detta förklaras av vindkraftsubventioner som avskräcker från handel på Elbas-marknaden och leder till onödigt höga balanseringskostnader.



Den 16 april besökte Prins Daniel IFN. Forskning kring entreprenörskap och företagande i välfärdssektorn presenterades och diskuterades. Magnus Henrekson talade ”om välfärdsföretagens framväxt och betydelse”. Tino Sanandajis ämne var ”superentreprenörskap”. Prins Daniel är själv entreprenör och startade 1997 eget företag inom träningsbranschen. 2006 startade han företaget Balance som i dag har cirka 100 anställda och omkring 5 000 medlemmar vid företagets träningsanläggningar. I bilden ses från vänster Tino Sanandaji, H.K.H. Prins Daniel och Magnus Henrekson.



2014-03-31| Den mest nedladdade artikeln i den vetenskapliga tidskriften *Economics Letters*, under de senaste fem månaderna, är skriven av Martin Ljunge, IFN. Närmare 1 900 personer har hittills laddat ned ”Social capital and political institutions: Evidence that democracy fosters trust” som publicerades i november 2013. Ljunge skriver om hur demokrati främjar tillit. Han har undersökt tillit hos andra generationens invandrare. Han konstaterar att demokratiska institutioner har en positiv effekt på kulturella normer, som är viktiga för att främja både välbästand och hälsa.



## Film om forskning

*Inom ramen för Ragnar Söderbergs Stiftelses projekt i ekonomi har flera filmer producerats om de forskargrupper som erhållit finansiering. I en av dessa grupper ingår Ola Andersson, IFN. Titeln på projektet är Beteendespåverkan av institutionell design. Det handlar om hur man bäst organiserar institutioner och matchar ”elever med skolor och njurar med patienter”.*

*Se filmen på <http://ragnarsoderbergsstiftelse.se>.*



## Många doktorander kom till Öppet Hus 2014

Den 26 mars arrangerade IFN ett Öppet Hus för doktorander som funderar på en karriär som forskare i nationalekonomi. I programmet ingick presentationer av IFN som forskningsmiljö, de olika forskningsprogrammen, två yngre forskares perspektiv på forskarvärlden samt ”goda råd till en blivande forskare” av professor Assar Lindbeck, IFN och Stockholms universitet. Närmare 30 doktorander kom till IFN och fick höra varför institutet är en spännande och givande forskningsmiljö. Evenemanget avslutades med mingel. Här gavs tillfälle till många samtal mellan doktorander och IFN:s forskare. Besökarna kom från Göteborgs universitet, Handelshögskolan i Stockholm, KTH, Lunds universitet, Stockholms universitet och Uppsala universitet.



På bilderna ses bl a IFN-forskarna Assar Lindbeck, Lars Persson, Pär Holmberg, Matilda Orth och Joacim Tåg.



Foto: Fredrik Andersson

Richard Öhrvall, som forskar på IFN och arbetar på Statistiska centralbyrån, har börjat blogga på Svenska Dagbladets webbplats. Han kommer fram till efter valet att skriva valbloggen Trehundratolv. Varför detta namn? "Därför att vi i år har 312 olika politiska val. Det är val i 290 kommuner, 20 lands-ting/regioner, en riksdag och ett Europaparlament" förklarar Richard Öhrvall som just nu skriver på sin avhandling i statsvetenskap vid Linköpings universitet. Ämnet är politiskt deltagande.



25 mars | Inom ramen för samarbetet mellan IFN och SNS presenterades forskningsrapporten Valfärdstjänster: tillstånd, tillsyn och uppföljning av Eva Hagbjer. I rapporten kartläggs regler som ska säkra välfärdstjänsternas kvalitet. Eva Lindström kommenterade. Hon är ordförande för Ågarprövningsutredningen som ska föreslå de krav som kan ställas på ägare eller företagsledning inom välfärdssektorn.



2 april | Inom ramen för samarbetet mellan IFN och SNS presenterades rapporten Ersättning i sjukvården – modeller, effekter, rekommendationer av Peter Lindgren. Han slog fast att det inte finns några neutrala ersättningsmodeller och att olika modeller passar olika typer av vård. I bilden ses även Erik Wahlberg, Praktikertjänst och Stefan Kallström-Jansson, Stockholms läns sjukvårdsområde.



## Gemensamt projekt IFN och SNS

Projektet Från välfärdsstat till välfärdssamhälle är ett samarbete mellan IFN och SNS. Hittills har tre rapporter utkommit i bokform (se ovan) och tre i serien SNS-analys. Ett antal forskningsstudier pågår och publiceras senare under 2014 eller under 2015. Den som ligger närmast i tiden är en rapport om ledning och styrning vid produktion av tjänster inom äldreomsorgen. Författare är Henrik Jordahl och Jannis Angelis, IFN. Rapporten kommer att presenteras i Almedalen den 29 juni.



Den 4 april presenterade Henrik Jordahl uppsatsen "Management Practices in Elderly Care Homes" på en vetenskaplig konferens i Cambridge, England. Arrangör var European Public Choice Society. Även Niclas Berggren från IFN presenterade en uppsats.



Magnus Henrekson (bilden) och Tino Sanandaji, IFN, deltog i en konferens i St Petersburg den 3 april. Ämnet för Magnus Henreksons anförande var "Demand vs. supply driven innovations: US and Swedish experiences in academic entrepreneurship".

Nyhetsbrev:  
"Nyheter från IFN" utkommer åtta gånger per år. Dessutom publiceras "Ny ekonomisk forskning" ett par gånger årligen.

# Nyhetsbrev